

Foto: ANP

Alternatieve fondsgedachte

Parallel aan het traject van Belvedere en het Groenfonds/Restauratiefonds speelt ook bij het Interprovinciaal Overleg (IPO) de gedachte aan een fonds. De aanleiding is echter een andere. Het IPO zou graag zien dat cultuurhistorie een plaats krijgt in de nieuwe, gebiedsgerichte benadering van het landelijk gebied. Niet de deelbelangen als landbouw, natuur of water staan in deze aanpak centraal, maar het gebied zelf, met al zijn potenties en bedreigingen. Om te voorkomen dat cultuurhistorie in deze benadering ondergesneeuwd raakt, zou de huidige verkokering binnen de sector doorbroken moeten worden.

doelstelling van 'de langzame buitenring in de snelle metropool' is dat prima. Omdat het behoud van de cultuurhistorie extra eisen stelt en extra kosten met zich meebrengt, bovenop de reguliere plankosten, kunnen laagrentende leningen van een Belvederefonds particuliere investeerders over de streep trekken."

BELVEDEREFONDS

Het Nationaal Groenfonds heeft samen met het Restauratiefonds de wenselijkheid en haalbaarheid van een eventueel Belvederefonds inmiddels verkend. Volgens Roelof Balk, directeur van het Groenfonds, is er zeker behoefte aan zo'n fonds. Balk: "In 2000 hebben 37 projecten een stimuleringssubsidie van Belvedere gekregen. Negen daarvan leveren uiteindelijk rendement op en komen in principe in aanmerking voor een laagrentende lening. Daarnaast zijn er een aantal grote investeringsprojecten zoals de Vestingwerken Den Bosch die niet op alle onderdelen voor Belvedere-subsidie in aanmerking komen, maar mogelijk wel voor een laagrentende lening. Veel ruimtelijke projecten waarin cultuurhistorische waarden tot uitdrukking komen, zijn ook gericht op de ontwikkeling van economische dragers en hebben dus opbrengsten. Omdat een cultuurhistorisch verantwoord aanpak extra investeringen vergt, kun je die stimuleren met laagrentende leningen." Voor de financiering van veel onderdelen van Belvedere-projecten blijven volgens Balk subsidies onmisbaar, maar een eventueel Belvederefonds kan de vraag naar subsidies wel verminderen. Een ander voordeel is dat het geld weer naar het fonds terugvloeit als het project gerealiseerd is. Zo kan er een *revolving fund* ontstaan waaruit weer nieuwe projecten gefinancierd kunnen worden. Middelen die nu beschikbaar gesteld worden omdat cultuurhistorie een hoge politieke prioriteit heeft, hebben daardoor ook nog effect als de politieke prioriteiten straks ergens anders liggen. Ze hebben dus een uitstraling naar de toekomst.

De bundeling van alle middelen die de diverse ministeries nu ter beschikking stellen voor cultuurhistorie, tot één cultuurhistorisch fonds, past binnen deze opzet. Daar kan ook een gedeelte van de Belvedere-middelen toe behoren. Vervolgens zouden de middelen moeten worden verdeeld op basis van gezamenlijke prestatieafspraken tussen het rijk en de provincie voor een gebied. Besluiten over deze constructie zijn nog niet genomen, maar inmiddels worden wederzijdse intenties en voornemens verkend.

Welke projecten of onderdelen zouden er voor een lening uit een eventueel Belvederefonds in aanmerking komen? Balk: "Allereerst moeten ze natuurlijk voldoen aan de inhoudelijke voorwaarden. Daarnaast moet de lening ook echt nodig zijn. Je moet geen projecten gaan financieren die ook met gewone bankleningen gerealiseerd kunnen worden. Verder moet je ervan overtuigd zijn dat een project de rente en aflossing kan betalen uit de te verwachten opbrengsten. Er moet dus een terugverdiencomponent in zitten en degene aan wie de lening verstrekt wordt, moet voldoende kredietwaardig zijn." Hoe groot een eventueel Belvederefonds moet zijn, vindt Balk een kwestie van beleidsmatige keuzes. Hij maakt een simpel rekensommetje: "Als je vijf tot tien projecten per jaar wilt financieren van gemiddeld 10 miljoen gulden, waarvan de helft met laagrentende leningen gefinancierd moet worden, heb je jaarlijks 25 tot 50 miljoen nodig. Als de leningen binnen drie jaar afgelost moeten worden, moet je dus een fonds van 75 tot 150 miljoen hebben. Als je genoeg neemt met minder projecten, lagere bijdrages of langere aflossingstermijnen kom je op andere bedragen uit."

FONDSWERVING

Een Belvederefonds zou gevuld kunnen worden met bijdragen van overheden en private partijen. Balk verwacht dat de overheid – gezien het publieke doel van Belvedere – het voortouw moet nemen en dat private partijen later zullen volgen. Zo is het bij het Groenfonds en het Restauratiefonds ook gegaan. Ook voor een eventueel Belvederefonds zou zijn organisatie de leningen kunnen verstrekken, geldstromen kunnen beheren en de bancaire kredietwaardigheid van organisaties kunnen beoordelen. De inhoudelijke beoordeling van de projectaanvragen en de toetsing van begrotingen zou Balk aan organisaties als Projectbureau Belvedere overlaten, die over meer specifieke cultuurhistorische expertise beschikken.

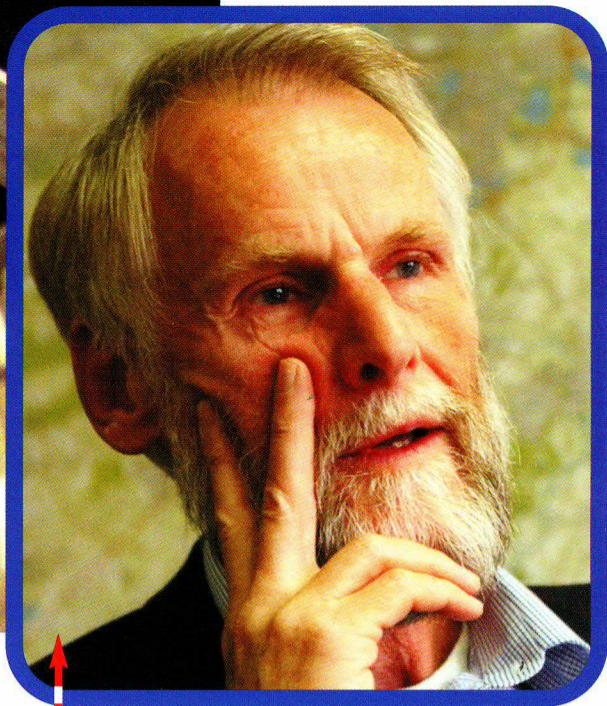

Foto: Gérard Damoiseaux

"Subsidieregeling Belvedere is vooral bedoeld voor onderzoek en planontwikkeling."

Jan Knol, projectleider Vestingwerken Den Bosch

Financiering gezocht (1)

'De onoverwinnelijke moerasdraak' was de geuzennaam die Den Bosch ooit had. Vanaf de stichting in de twaalfde eeuw was de Brabantse hoofdstad, gelegen in de laagte waar Aa en Dommel samenkomen en overgaan in de Dieze, een belangrijke vesting op de grens van Noord- en Zuid-Nederland. In de loop der eeuwen zijn de vestingwerken uitgebreid en verbeterd. Tot 1874, want toen bepaalde het parlement in de nieuwe vestingwet dat Den Bosch geen rol meer vervulde bij de verdediging van de Vesting Holland. Tot opluchting van de Bossche bevolking mocht de stad zich toen eindelijk buiten de vestingwerken uitbreiden en deze ontmantelen. De nauwe toegangspoorten werden afgebroken, maar de muren, rondelen en bastions bleven staan omdat de vestingwerken behalve een militaire functie ook een waterkerende rol vervulden, tot op de dag van vandaag. Volgens Jan Knol, projectleider van Vestingwerken Den Bosch, ervaren noch de eigen inwoners noch bezoekers Den Bosch echter nog als een vestingstad. Dat komt volgens hem door de te geringe herkenbaarheid en beleefbaarheid van de vestingwerken.

Foto: Studio Schuurmans Fotografie